

No : 2021-107

Tarih : 3 Aralık 2021

Konu : Vergi Konusunda Cumhurbaşkanı'na Tanınan Yetkiler

Vergi konusunda Cumhurbaşkanı'na tanınan yetkiler ne kadar kullanılıyor?

2021 yılı için yeniden değerlendirme oranının belirlenmiş (%36,2) ve Maliye Bakanlığı tarafından duyurulmuş olması bu konuyu tekrar gündeme getirdi. Merakla beklenen konu, sayın Cumhurbaşkanı vergilerin bu oranda artırılmasına izin verecek mi?

Konu çok önemli. Vergi oranlarının belirlenmesinden, istisna, indirim, muafiyet gibi çok fazla uygulamada eskiden Bakanlar Kurulu'nun şimdi Cumhurbaşkanı'nın düzenleme yapma yetkisi var. Bu yetki Anayasa'nın 73'ncü maddesinden kaynaklanıyor.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Anayasa'da yer alan vergilendirme ilkeleri, Cumhurbaşkanı'na verilen yetkiler ve Bakanlığın usul ve esasları belirleme yetkisi konusundaki bu analizi tüm okurlarımızla paylaşmak istedik.

Vergi Konusunda Cumhurbaşkanı Tarafından Anayasa'ya Uygun Olarak Kullanılabilecek Düzenleme Yetkisi

Vergi hukukunda genellik ve eşitlik, yasallık, hukuki güvenlik (vergilendirmede belirlilik, vergi yasalarının geriye yürümezliği), mali güce göre vergilendirme, yasal idare, başvurma hakkı ve yargısal denetim ilkeleri mükellef hukuku açısından çok önemli temel ilkelere sahiptir.

"Temsilsiz vergi olmaz" (no taxation without representation) ilkesi Magna Charta Libertatum ile başlayan Batı demokrasilerinin vazgeçilmez ana unsuru olmuştur. Bu sebeple vergilendirmeye ilişkin temel ilkeler Anayasalarda her zaman yer bulmuştur. Ülkelerin demokratikleşme ve gelişmişlik seviyesi ile Anayasaların yapıma süreci ve Anayasa metinleri arasında çok ciddi paralellikler kurulabilir. Bu anlamda Anayasa metinlerinin uzunluğu ya da kısalığı temel hak ve hürriyetlerin korunması açısından çok anlam ifade etmemekte hatta çoğunlukla uzun anayasalar bireylerin devlet karşısında çok da gelişemediği toplumlarda karşımıza çıkmaktadır. Anayasal devlet ve anayasalı devlet ayrımı da güçler ayrılığı ilkesi çerçevesinde kişilerin temel hak ve özgürlüklerinin devlet tarafından tanınma ve korunma derecesiyle ilgilidir. Bunun yanında toplumsal sözleşme ya da uzlaşmanın en üst hukuki ve siyasi yansıması olan Anayasalar kimi ülkelerde çok sık değişirken Amerika Birleşik Devletleri gibi çoğulcu demokrasinin şampiyonu olan bir ülkede ise tarihsel olarak çok eskiye dayanmakta ve ana çerçevesini korumaktadır.

Türk Anayasalarında Vergilendirme Konusunda Düzenlemeler

Bu genel girişten sonra, 1876 Kanuni Esasi'den başlamak üzere, 1921-1924-1961-1982 olarak toplam 5 Anayasa'da Vergi Ödeviyle ilgili hükümler yer almaktadır. Örnek olarak en güncel Anayasa olan 1982 Anayasa'sının bu konudaki düzenlemesi şu şekildedir:

1982 Anayasası

1. Vergi ödevi

Madde 73- Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, **mali gücüne** göre, vergi ödemekle yükümlüdür.

Vergi yükünün **adaletli ve dengeli dağılımı**, maliye politikasının sosyal amacıdır.

Vergi, resim, harç ve benzeri malî yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır.

Vergi, resim, harç ve benzeri malî yükümlülüklerin muaflik, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde kanunun belirttiği yukarı ve aşağı sınırlar içinde değişiklik yapmak yetkisi Bakanlar Kuruluna (Cumhurbaşkanına) verilebilir.

1961 ve 1982 Anayasaları sadece vergi ile ilgili değil mali hukuk ile ilgili çok geniş düzenlemeler içermektedir. Vergiye ilişkin temel prensipler yanında bütçe hukukuna, mali denetime ve devletin yapması gereken kamusal harcamalara kadar birçok alanda anayasal güvenceler bulunmaktadır.

Cumhurbaşkanına Yetki Veren Vergisel Kanunlar

Vergilerle ilgili Anayasa dışında maddi kurallar içeren temel vergi kanunları (Gelir Vergisi, Kurumlar Vergisi, Katma Değer Vergisi) yanında usul hükümlerini düzenleyen Kanunlar da bulunmaktadır.

Cumhurbaşkanı'na verilen bu tür yetkileri her bir Vergi Kanunu'nda fazlasıyla bulmak mümkündür. Yıllar itibariyle incelendiğinde bu yetkilerin bir kısmı Bakanlar Kurulu veya Cumhurbaşkanı tarafından kullanılmış olup, kullanılmayanların ise çok sayıda ve çok önemli konularda olduğu anlaşılmaktadır.

Bunun yanında yeni hükümet sistemiyle beraber gelir ve gider bütçesi, yatırım programı ve orta vadeli program yapısında da önemli değişiklikler yapılmıştır.

Yaptığımız taramaya göre Bakanlar Kurulu veya Cumhurbaşkanı temel vergi kanunlarında geçen bu yetkilerinden sayısal olarak KDVK (13) KVK (22) GVK (33) çoğunu kullanmış durumdadır. Henüz kullanılmamış çok fazla yetki var, bunların tamamını sizler için analiz ettik, listeler halinde ekte yer almaktadır.

Söz konusu yetkilerle ilgili özet olarak söylemek gerekirse;

- Katma Değer Vergisi Kanunu'nda daha çok oran belirleme (indirimli oran), süre belirleme, hasılat esaslı vergileme, transit taşımacılık istisnası, dahilde işleme rejimi gibi alanlarda yetkinin kullanıldığı görülmektedir.
- Kurumlar Vergisi Kanunu'nda çoğu yetkinin kullanılmış olduğunu görmekle beraber, Patent Box olarak bilinen 5/B maddesinde yer alan %50 istisna oranı ile ülkemizde sürekli gelişen yurt dışına verilen hizmetlerde kazanç istisnasında %50'den %100'e kadar çıkarma yetkisi bulunmaktadır.
- Evde yaptığı şeyleri internette satanlar için belirlenmiş olan hasılat limitinin iki katına çıkarılması, yurt dışına hizmet veren bazı işletme türlerinde çalışanlar için uygulanan indirim oranının, hızlı kargo ile ihracat yapan gerçek kişiler için %50 gelir vergisi istisna oranının iki katına çıkarılması gibi gerçek kişileri ilgilendiren önemli yetkiler vardır.
- Ayrıca, çalışanlar açısından çok önemli olan; engelliler için korumalı işyeri indirimi ile asgari geçim indirimi konusunda kullanılabilecek çok önemli bir yetki bulunmaktadır.
- KOBİ birleşmesinde KVK md. 32 gereğince birleşen KOBİ'lere kurumlar vergisi ¼ oranında uygulanabilecektir. Bu yetki ülkemizde işletmelerin büyümesi ve dünya ile rekabet edebilmeleri için çok önemlidir.

- Finansman gider kısıtlaması bu yıl itibariyle %10 olarak yürürlüğe girmiştir. Tüm sektörlerle eşit olarak uygulanan bu kısıtlamada Cumhurbaşkanının sektörel farklılaşmaya gitme şansı bulunmaktadır.
- Nakdi sermaye indirimi sermayelerini güçlendirmek isteyen firmalar için efektif bir imkân olup, parasını dışarıda değerlendirmek yerine işletmesine koyan firma sahiplerine %50 varsayımsal faiz tutarını kurumlar vergisi beyannamesinde indirme hakkı tanımaktadır. Bu oranın farklı durumlar için farklı oranlarda kullanılması mümkün olup, kitlesel fonlama, fintech, yenilikçi sektörler ve katma değerli alanlar için %100'e, halka açıklar için %150'ye kadar uygulanması mümkündür.

Yazımızda değindiğimiz gibi Anayasa'larımız Cumhurbaşkanına oran belirleme, indirim, istisna ve muafiyet konusunda kanunun belirlediği sınırlar içinde değişiklik yapma yetkisi vermektedir. Bu yetkilerden çok önemli bir kısmı yıllar içinde Bakanlar Kurulu ve son yıllarda Cumhurbaşkanı tarafından kullanılmış olup, ekonomik ve sosyal açılardan kullanılabilir çok sayıda yetki bulunmaktadır.

Bu konuyla alakalı sorularınız için bizimle iletişime geçebilirsiniz.

Sunum dosyası indirmek için [tıklayınız.](#)

Partner, Şaban KÜÇÜK saban.kucuk@taxia.com.tr

Sevgi & Saygılarımızla,

Taxia | Blog